ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

zo 16. marca 2006 *

Vo veci C-234/04,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Landesgericht Innsbruck (Rakúsko) z 26. mája 2004 a doručený Súdnemu dvoru 3. júna 2004, ktorý súvisí s konaním:

Rosmarie Kapferer

proti

Schlank & Schick GmbH,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predseda prvej komory P. Jann, sudcovia N. Colneric (spravodajkyňa), K. Lenaerts, E. Juhász a M. Ilešič,

* Jazyk konania: nemčina.

generálny advokát: A. Tizzano,
tajomník: B. Fülöp, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 8. septembra 2005,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— Schlank & Schick GmbH, v zastúpení: M. Alexander a M. Dreschers, Rechtsanwälte,

— Rakúska republika, v zastúpení: H. Dossi a S. Pfanner, splnomocnení zástupcovia,

— Česká republika, v zastúpení: T. Boček, splnomocnený zástupca,

— Spolková republika Nemecko, v zastúpení: A. Tiemann a A. Günther, splnomocnení zástupcovia,

— Francúzska republika, v zastúpení: A. Bodard-Hermant, ako aj R. Abraham, G. de Bergues a J.-C. Niollet, splnomocnení zástupcovia,

— Cyperská republika, v zastúpení: M. Chatzigeorgiou, splnomocnená zástupkyňa,

— Holandské kráľovstvo, v zastúpení: C. A. H. M. ten Dam, splnomocnená zástupkyňa,

— Fínska republika, v zastúpení: T. Pynnä, splnomocnená zástupkyňa,

— Švédske kráľovstvo, v zastúpení: A. Falk, splnomocnená zástupkyňa,

— Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska, v zastúpení: E. O'Neill, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci D. Lloyd-Jones, QC,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: A.-M. Rouchaud a W. Bogensberger, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 10. novembra 2005,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 10 ES a článku 15 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi rakúskou štátnou občiankou, pani Kapferer, ktorá má svoje bydlisko v Hall v Tirolsku (Rakúsko), a spoločnosťou zaoberajúcou sa predajom na dobierku, založenou podľa nemeckého práva, Schlank & Schick GmbH (ďalej len „Schlank & Schick"), so sídlom v Nemecku, ktorého predmetom je žaloba o určenie povinnosti poslednej menovanej spoločnosti, aby vyplatila výhru, pretože táto spoločnosť v pani Kapferer vzbudila listom adresovaným na meno dojem, že vyhrala nejakú cenu.

Právny rámec

Právna úprava Spoločenstva

3 Článok 15 ods. 1 nariadenia č. 44/2001 stanovuje:

„Vo veciach týkajúcich sa zmluvy uzavretej spotrebiteľom na účely, ktoré nie je možné považovať za súčasť jeho podnikania alebo povolania, sa právomoc určí podľa tohto oddielu, pričom nie sú dotknuté ustanovenia článku 4 a článku 5 bod 5, ak ide

...

c) vo všetkých ostatných prípadoch o zmluvu uzavretú s účastníkom, ktorý obchoduje alebo podniká v členskom štáte bydliska spotrebiteľa alebo akýmkoľvek spôsobom smeruje takéto činnosti do tohto členského štátu alebo do viacerých štátov vrátane tohto členského štátu, a zmluva spadá do rozsahu týchto činností."

4 V súlade s článkom 16 ods. 1 tohto nariadenia, „spotrebiteľ môže žalovať druhého účastníka zmluvy buď na súdoch členského štátu, v ktorom má tento účastník bydlisko, alebo na súdoch podľa miesta bydliska spotrebiteľa".

5 Článok 24 nariadenia č. 44/2001 stanovuje:

„Okrem právomoci založenej na iných ustanoveniach tohto nariadenia má právomoc súd členského štátu vtedy, ak sa žalovaný zúčastní konania. Toto pravidlo sa neuplatní, ak sa žalovaný zúčastní konania, len aby namietol absenciu právomoci, alebo ak má iný súd výlučnú právomoc podľa článku 22."

Vnútroštátna právna úprava

6 § 5j rakúskeho zákona o ochrane spotrebiteľov (Konsumentenschutzgesetz) v znení vyplývajúcom zo zákona, ktorý nadobudol účinnosť 1. októbra 1999 (BGBl. I, 185/1999, ďalej len „KSchG"), stanovuje:

„Podnikatelia, ktorí zašlú určitým spotrebiteľom prísľub výhry alebo iné porovnateľné oznámenia a vzbudia prostredníctvom spracovania týchto zásielok dojem, že spotrebiteľ vyhral určitú cenu, musia túto cenu spotrebiteľovi poskytnúť; túto cenu si možno nárokovať aj súdnou cestou."

7 § 530 rakúskeho občianskeho súdneho poriadku (Zivilprozessordnung, ďalej len „ZPO") stanovuje o podmienkach obnovy konania:

„(1) Konanie, ktoré sa skončilo rozhodnutím vo veci samej, možno znovuotvoriť na návrh účastníka konania,

...

5. ak bolo rozhodnutie v trestnej veci, na ktorom je založené rozhodnutie, zrušené iným právoplatným rozsudkom;

6. ak účastník konania odhalí alebo môže využiť skoršie právoplatné rozhodnutie o tom istom nároku alebo o tom istom právnom vzťahu, ktoré ukončí spor medzi účastníkmi obnoveného konania;

7. ak sa účastník konania dozvie o nových skutočnostiach alebo odhalí nové dôkazy alebo sa ocitne v postavení, ktorých predloženie a použitie v predchádzajúcom konaní mohlo privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie vo veci.

(2) Obnova konania z dôvodu uvedeného v odseku 1 bode 7 je prípustná len vtedy, ak účastník konania bez svojej viny nemohol použiť právoplatnosť rozhodnutia alebo nové skutočnosti, alebo dôkazy pred skončením ústneho pojednávania, po ktorom sa prijalo prvostupňové rozhodnutie."

8 § 534 tohto poriadku stanovuje:

„(1) Žalobu treba podať v lehote štyroch týždňov.

(2) Táto lehota sa počíta:

...

4. v prípade § 530 ods. 1 bod 7 odo dňa, keď účastník konania bol schopný predložiť súdu skutočnosti a dôkazy, o ktorých sa dozvedel.

(3) Po uplynutí desiatich rokov po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia už nemožno... podať žalobu."

Spor vo veci samej

9 Pani Kapferer ako spotrebiteľka dostala od Schlank & Schick viackrát reklamnú zásielku obsahujúcu prísľuby výhry. Približne dva týždne po novom liste, ktorý jej bol osobne adresovaný a podľa ktorého je pre ňu pripravená výhra vo forme peňazí vo výške 53 750 ATS, teda 3 906,16 EUR, pani Kapferer dostala obálku obsahujúcu

najmä objednávkovú poukážku, list o poslednej správe o peniazoch a výpis z účtu. Podľa podmienok účasti/vyplatenia na zadnej strane posledného oznámenia závisela účasť na vyplatení peňazí od nezáväznej testovacej objednávky.

10 Pani Kapferer zaslala Schlank & Schick predmetnú objednávkovú poukážku po tom, ako na ňu nalepila kupón a na druhej strane tejto poukážky sa podpísala pod slová „Vzala som podmienky účasti na vedomie", ale bez toho, aby prečítala podmienky účasti/vyplatenia. Nebolo možné zistiť, či žalobkyňa pri tejto príležitosti dala aj objednávku.

11 Keďže pani Kapferer nedostala cenu, ktorú podľa nej vyhrala, uplatnila si vyplatenie výhry podľa § 5j du KSchG tým, že požiadala Bezirksgericht Hall v Tirolsku, aby nariadil Schlank & Schick, aby jej vyplatil sumu 3 906,16 EUR, zvýšenú o úroky vo výške 5 % od 27. mája 2000.

12 Schlank & Schick podal námietku, že vo veci konajúci súd nemá právomoc. Uviedol, že ustanovenia článkov 15 a 16 nariadenia č. 44/2001 nie sú uplatniteľné, pretože predpokladajú existenciu odplatnej zmluvy. Účasť na reklamnej hre bola podmienená predložením objednávky, ktorú pani Kapferer nikdy nepodala. Nárok z § 5j KSchG nemá zmluvnú povahu.

13 Bezirksgericht zamietol námietku právomoci a vyhlásil, že má právomoc podľa článkov 15 a 16 nariadenia č. 44/2001 z dôvodu, že medzi účastníkmi sporu existuje zmluvný vzťah. Vo veci samej zamietol návrhy pani Kapferer v plnom rozsahu.

14 Pani Kapferer podala odvolanie na súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania. Schlank & Schick sa domnieval, že rozhodnutie Bezirksgericht o svojej právomoci nezasahuje do jeho práv, pretože každopádne uspel vo veci samej. Z tohto dôvodu nenapadol toto rozhodnutie o právomoci.

15 Súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, však poznamenáva, že Schlank & Schick mohol napadnúť zamietnutie námietky právomoci, pretože toto rozhodnutie mohlo samo osebe zasiahnuť do jeho práv.

Prejudiciálne otázky

16 Landesgericht Innsbruck vyjadruje pochybnosti, pokiaľ ide o medzinárodnú právomoc Bezirksgericht. Opierajúc sa o rozsudok z 11. júla 2002, Gabriel (C-96/00, Zb. s. I-6367), sa pýta, či si klamlivý prísľub výhry zameraný na podnietenie do uzavretia zmluvy, a teda do prípravy tejto zmluvy, predstavuje dostatočne úzku spojitosť so zamýšľaným uzavretím spotrebiteľskej zmluvy na to, aby založil právomoc súdu spotrebiteľa.

17 Vzhľadom na to, že Schlank & Schick nenapadol rozhodnutie o zamietnutí námietky právomoci, vnútroštátny súd sa pýta, či je napriek tomu podľa článku 10 ES povinný znovu preskúmať a zrušiť právoplatný rozsudok týkajúci sa medzinárodnej právomoci, ak sa ukáže, že je v rozpore s právom Spoločenstva. Podľa vnútroštátneho súdu treba takúto povinnosť zohľadniť, ak je možné preniesť zásady uvedené v rozsudku z 13. januára 2004, Kühne & Heitz (C-453/00, Zb. s. I-837), podľa ktorých je správny orgán povinný znovu preskúmať konečné správne rozhodnutie, ktoré je v rozpore s právom Spoločenstva tak, ako to medzitým vyložil Súdny dvor.

18 Za týchto okolností sa Landesgericht Innsbruck rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. O rozhodnutí prvostupňového súdu týkajúceho sa právomoci:

a) Má sa zásada spolupráce zakotvená v článku 10 ES vykladať v tom zmysle, že aj vnútroštátny súd je povinný podľa podmienok uvedených v rozsudku Súdneho dvora preskúmať a zrušiť právoplatné súdne rozhodnutie, ak sa ukáže ich rozpor s právom Spoločenstva? Existujú na preskúmanie a zrušenie súdnych rozhodnutí ďalšie podmienky v porovnaní so správnymi rozhodnutiami?

b) V prípade kladnej odpovede na otázku 1 písm. a):

Je lehota stanovená v § 534 ZPO na zrušenie súdneho rozhodnutia, ktoré je v rozpore s právom Spoločenstva, zlučiteľná so zásadou plnej účinnosti práva Spoločenstva?

c) Takisto v prípade kladnej odpovede na otázku 1 písm. a):

Predstavuje absencia medzinárodnej právomoci (alebo miestnej príslušnosti), ktorá nie je napravená podľa článku 24 nariadenia č. 44/2001, porušenie práva Spoločenstva, ktoré môže v zmysle predmetných zásad prelomiť právoplatnosť súdneho rozhodnutia?

d) V prípade kladnej odpovede na otázku 1 písm. c):

Musí odvolací súd preskúmať otázku medzinárodnej právomoci (alebo miestnej príslušnosti) podľa nariadenia č. 44/2001, ak rozhodnutie prvostupňového súdu o právomoci nadobudlo právoplatnosť, ale rozhodnutie vo veci samej zatiaľ nie? Ak áno, má sa tak vykonať *ex offo* alebo len na návrh účastníka konania?

2. O právomoci súdu spotrebiteľa v zmysle článku 15 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 44/2001:

a) Predstavuje klamlivý prísľub výhry zameraný na podnietenie do uzavretia zmluvy, a teda do prípravy tejto zmluvy, dostatočne úzku spojitosť so zamýšľaným uzavretím spotrebiteľskej zmluvy na to, aby z toho vyplývajúce nároky založili právomoc súdu spotrebiteľa podľa článku 15 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 44/2001?

b) V prípade zápornej odpovede na otázku 2 písm. a):

Uplatňuje sa právomoc súdu spotrebiteľa na nároky z predzmluvného záväzkového vzťahu a predstavuje klamlivý prísľub výhry slúžiaci na prípravu zmluvy dostatočne úzku spojitosť na to, aby sa právomoc súdu spotrebiteľa vzťahovala aj na tento prípad?

c) Uplatní sa právomoc súdu spotrebiteľa len vtedy, ak sú splnené podmienky podnikateľa týkajúce sa účasti na výhernej hre, aj keď tieto podmienky nie sú relevantné pre hmotnoprávny nárok podľa § 5j KSchG?

d) V prípade zápornej odpovede na otázku 2 písm. a) a b):

Uplatní sa právomoc súdu spotrebiteľa na osobitným zákonom upravený zmluvný nárok na plnenie *sui generis*, resp. na fiktívny mimozmluvný nárok na plnenie *sui generis*, ktorý vznikne, ak podnikateľ prisľúbi výhru a spotrebiteľ sa výhry domáha?"

O otázke 1 písm. a)

19 Svojou otázkou 1 písm. a) sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či a prípadne za akých podmienok zaväzuje zásada spolupráce zakotvená v článku 10 ES vnútroštátny súd, aby preskúmal právoplatné súdne rozhodnutie a zrušil ho, ak sa ukáže, že je v rozpore s právom Spoločenstva.

20 V tejto súvislosti je namieste pripomenúť dôležitosť zásady *res iudicata* tak v právnom poriadku Spoločenstva, ako aj vo vnútroštátnych právnych poriadkoch. Na to, aby sa zabezpečila tak stabilita práva a právnych vzťahov, ako aj riadny výkon spravodlivosti, je totiž dôležité, aby sa nemohli napadnúť súdne rozhodnutia, ktoré

sa stali konečnými po vyčerpaní dostupných opravných prostriedkov alebo po uplynutí lehôt stanovených pre tieto opravné prostriedky (rozsudok z 30. septembra 2003, Köbler, C-224/01, Zb. s. I-10239, bod 38).

21 Právo Spoločenstva teda neprikazuje vnútroštátnemu súdu, aby neuplatnil vnútroštátne procesné normy, na základe ktorých získava rozhodnutie právoplatnosť, aj keby to umožnilo napraviť porušenie práva Spoločenstva predmetným rozhodnutím (pozri v tomto zmysle rozsudok z 1. júna 1999, Eco Swiss, C-126/97, Zb. s. I-3055, body 46 a 47).

22 Úpravou procesných pravidiel konaní určených na zabezpečenie ochrany práv, ktoré jednotlivcom vyplývajú z priameho účinku práva Spoločenstva, sa členské štáty musia postarať o to, aby tieto pravidlá neboli nepriaznivejšie ako pravidlá upravujúce obdobné vnútroštátne konania (zásada rovnocennosti) a aby neboli naformulované tak, že v praxi spôsobia nemožnosť výkonu práv uznaných právnym poriadkom Spoločenstva (zásada efektivity) (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. mája 2000, Preston a i., C-78/98, Zb. s. I-3201, bod 31 a tam citovanú judikatúru). Dodržanie týchto obmedzení členských štátov v procesných veciach však nebolo spochybnené v spore vo veci samej, pokiaľ ide o odvolacie konanie.

23 Je vhodné dodať, že citovaný rozsudok Kühne & Heitz, na ktorý sa odvoláva vnútroštátny súd vo svojej otázke 1 písm. a), nemôže spochybniť vyššie uvedenú analýzu. Za predpokladu, že by zásady vyplývajúce z tohto rozsudku boli uplatniteľné na kontext, ktorý sa tak ako vo veci samej týka súdneho rozhodnutia, ktoré nadobudlo právoplatnosť, je namieste pripomenúť, že ten istý rozsudok podmieňuje povinnosť dotknutého orgánu podľa článku 10 ES preskúmať konečné rozhodnutie prijaté v rozpore s právom Spoločenstva predovšetkým tým, že tento orgán má podľa vnútroštátneho práva právomoc znovu konať o tomto rozhodnutí (pozri body 26 a 28 uvedeného rozsudku). V prejednávanom prípade však z rozhodnutia o zaslaní návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že uvedená podmienka nebola splnená.

24 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy je vhodné odpovedať na otázku 1 písm. a) tak, že zásada spolupráce vyplývajúca z článku 10 ES neprikazuje vnútroštátnemu súdu, aby neuplatnil vnútroštátne procesné normy na účel preskúmania súdneho rozhodnutia, ktoré nadobudlo právoplatnosť, a aby ho zrušil, ak sa ukáže, že je v rozpore s právom Spoločenstva.

O ostatných otázkach

25 Vzhľadom na odpoveď danú na otázku 1 písm. a) a vzhľadom na to, že vnútroštátny súd vyrozumel, že podľa vnútroštátneho práva nemôže preskúmať rozhodnutie o právomoci Bezirksgericht, nie je potrebné odpovedať ani na otázku 1 písm. b) až d), ani na otázku 2 písm. a) až d).

O trovách

26 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

Zásada spolupráce vyplývajúca z článku 10 ES neprikazuje vnútroštátnemu súdu, aby neuplatnil vnútroštátne procesné normy na účel preskúmania súdneho rozhodnutia, ktoré nadobudlo právoplatnosť, a aby ho zrušil, ak sa ukáže, že je v rozpore s právom Spoločenstva.

Podpisy